

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон” № 17, тел.: 02 9057502, факс: 02 9057503

Изх. № A-23-157
Дата: 18.04.2023

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА
НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

На Ваш № ТД № 2/2023 г. от 22.02.2023 г.

С Т А Н О В И Щ Е
НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВСС

По тълкувателно дело № 2/2023 г. по описа на ВКС, ОСНК

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

В Инспектората към Висшия съдебен съвет (ИВСС) е постъпила покана от заместник-председателя на Върховния касационен съд (ВКС) и председател на наказателната колегия за участие по Тълкувателно дело (ТД) № 2/2023 г. по описа на ВКС, Общо събрание на наказателната колегия (ОСНК), за произнасяне на решение по следния въпрос:

„Разпоредбата на чл. 343г от Наказателния кодекс (НК) относно предвиденото кумулативно наказание лишаване от право да се управлява МПС по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК приложима ли е в случаите на престъпление по чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 от НК?“.

Делото е образувано по искане на главния прокурор, в което е посочено, че чл. 343г от НК предвижда във всички случаи на престъпления по чл. 343, чл. 343а, чл. 343б и чл. 343в, ал. 1 от НК съдът задължително да налага като кумулативно наказание лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК, а по своя преценка може да

наложи и наказание лишаване от право да се заема определена държавна или обществена длъжност по чл. 37, ал. 1, т. 6 от НК.

Както е отбелязал главният прокурор, за престъпление по чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 от НК законът предвижда същото наказание, каквото е наказанието по чл. 343в, ал. 1 от НК, чрез съответната за това препратка, а именно: лишаване от свобода до три години, глоба от двеста до хиляда лева и кумулативно предвиденото по чл. 343г вр. чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК наказание лишаване от право да се управлява МПС.

Посочено е че, че е констатирана е противоречива съдебна практика по наказателни дела във връзка с приложението на чл. 343г от НК при налагането на наказанията за извършени престъпления по чл. 343в, ал. 3 вр. ал.1 от НК, като противоречиво разрешаваният въпрос произтича от различията при тълкуването и прилагането на разпоредбите на чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 от НК и чл. 343г, вр. чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК.

В първата група съдебни актове се приема, че за извършено престъпление по чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 от НК, която норма препраща относно вида и размера на наказанието към разпоредбата на ал. 1 от същия текст, се дължи задължително и налагане на кумулативно предвиденото в чл. 343г от НК наказание лишаване от право да се управлява МПС. В случая е използвана особен вид законодателна техника - кумулативно предвиденото наказание по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК е изведено в една обща норма в чл. 343г от НК, вместо да е вписано в самата разпоредба на чл. 343в, ал. 1. Следователно наказанието лишаване от право да се управлява МПС е част от комплексната санкция както за престъплението по чл. 343в, ал. 1 от НК, така и за това по чл. 343в, ал. 3 вр. ал.1 от НК. Посочени са актове, в които е застъпено такова мнение.

Втората група съдебни състави застъпват противоположната теза. Според тях в разпоредбата на чл. 343г от НК лимитативно са посочени престъпленията за които може да бъде наложено наказанието по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК - лишаване от право да се управлява МПС, като сред тях не фигурира престъплението по чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 от НК. Наказателният закон не може да се тълкува разширително или по аналогия. Изброени са и съдебни актове в подкрепа на това виждане.

С оглед на така констатирана противоречива съдебна практика главният прокурор е обосновал необходимостта от приемане на тълкувателно решение.

След като се запозна с искането на главния прокурор и направи преглед на цитираните съдебни актове, ИВСС споделя като правилно второто виждане по следните съображения:

Престъпленията по транспорта са общоопасни деяния, които, като засягат транспортната безопасност, застрашават или увреждат правата и интересите на неограничен кръг лица. Сред тях законодателят е включил и три различни престъпни състава, обединени в един текст – чл. 343в. Тази разпоредба е създадена в НК през 1995 г. и е обнародвана в ДВ, бр. 50, като е съдържала две алинеи. Чл. 343в, ал. 1 инкриминира управлението на моторно превозно средство в срока на изтърпяване на наказанието лишаване от право да се управлява такова, след като лицето е наказано за същото деяние по административен ред, с предвидено наказание лишаване от свобода до две години. Чл. 343в, ал. 2 предвижда със същото наказание да се наказва и лице, което в едногодишен срок от наказването му по административен ред за управление на моторно превозно средство без съответно свидетелство за управление извърши такова деяние. Със същия закон за изменение и допълнение на НК, обнародван в ДВ, бр. 50/1995 г., е създадена и разпоредбата на чл. 343г, която предвижда във всички случаи на изчерпателно изброени престъпления по транспорта (сред които е само това по първата алинея на чл. 343в), съдът задължително да налага като кумулативно наказанието лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК, а по своя преценка да може да наложи и наказание лишаване от право да се заема определена държавна или обществена длъжност по чл. 37, ал. 1, т. 6 от НК. Не е ясно защо в искането на главния прокурор не се поставя въпрос за наказанието по чл. 37, ал. 1, т. 6 от НК, също предвидено в чл. 343г, но съображенията за това вероятно произтичат от липсата на противоречива практика по налагането му. Сред изброените в чл. 343г престъпления не фигурира това по чл. 343в, ал. 2, независимо че и в двете алинеи на чл. 343в е предвидено еднакво наказание. Очевидно не е използвана „особен вид законодателна техника“ и налагане като кумулативно на наказанието по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК, както нарежда чл. 343г от НК, е било предвидено само за престъплението по чл. 343в, ал. 1. Мотивите за промените в НК не са достъпни, но ако законодателят беше предвидил приложимост на такова кумулативно наказание и за двата престъпни състава по чл. 343в, логичният подход би бил да го включи в самата алинея 1 на текста, а не да включи в изброените в чл. 343г престъпления само това по първата алинея на чл. 343в.

През 2015 г. наказанията и по двете алинеи на чл. 343в са завишени, а за престъплението по ал. 2 е въведен специален минимум. И след тази промяна в

чл. 343г не е включен текста на чл. 343в, ал. 2, поради което за престъпления по този текст е останало неприложимо налагането на кумулативните наказания по чл. 343г.

Новата алинея трета в чл. 343в от НК е създадена през 2016 г. със закон, обнародван в ДВ, бр. 95. Предвидено е лице, което управлява моторно превозно средство в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство, да се наказва с лишаване от свобода до три години и с глоба от двеста до хиляда лева. Новата алинея не е включена в кръга престъпления, изброени в чл. 343г от НК, което налага извод, че законодателят не е предвидил за този нов престъпен състав налагане на наказанията по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК (лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност) или по чл. 37, ал. 1, т. 6 от НК (лишаване от право да се заема определена държавна или обществена длъжност). Обратното представлява разширително тълкуване на закона – подход, който противоречи на забраната по чл. 46, ал. 3 от Закона за нормативните актове наказателна, административна и дисциплинарна отговорност да се обосновават по пътя на тълкуването при неяснота на закона. В този смисъл се е произнесло и ОСНК на ВКС в тълкувателно решение № 6 от 2014 г. по тълкувателно дело № 6 от 2013 г. Според изложеното в мотивите на това решение, „в случая е налице непълнота, при която се забранява аналогията на закона и аналогията на правото, доколкото по своята характеристика разширителното тълкуване е сходно с аналогия при правоприлагането, тъй като придава правно действие на факти, които законодателят не е имал предвид“. Тъй като мотивите и за това допълнение в НК не са ясни, може да се приеме, че става въпрос за пропуск и законодателна непълнота. До такива резултати могат да доведат честите промени в наказателния закон, които понякога са недостатъчно обосновани. Според нас, въпросът дали наказанията, предвидени с чл. 343г, се прилагат и за престъпления по чл. 343в, ал. 3 от НК, следва да се разреши чрез прецизиране на нормативната уредба, отколкото чрез приемане на тълкувателен акт от върховния съд. В тази връзка следва да се отбележи, че при прегледа на интернет страницата на Парламента се установи, че на 20 януари 2023 г. на първо гласуване е прието допълнение в чл. 343г от НК, в който се добавя и ал. 3 на чл. 343в, като по този начин кумулативно предвидените наказания да намерят приложение и при престъпления по чл. 343в, ал. 3 от НК. При все че законопроекът не е приет на второ гласуване поради разпускането на XXXXVIII-то Народно събрание, може да направи извод, че законодателят е проявил воля да прецизира текста на чл. 343г, като изрично добави към изброените в него престъпления и това по чл. 343в, ал. 3 от НК.

С оглед на изложеното и на основание чл. 129, ал. 2 от Закона за съдебната власт изразяваме следното становище:

Разпоредбата на чл. 343г от Наказателния кодекс относно предвиденото кумулативно наказание лишаване от право да се управлява МПС по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК не е приложима в случаите на престъпление по чл. 343в, ал. 3 вр. ал. 1 от НК.

ИНСПЕКТОРИ В ИВСС:

ЮРИЙ КРЪСТЕВ

Заличено на
осп. ЗЗЛД

МАРИЯ НЕЙКОВА

Заличено на
осп. ЗЗЛД

ЛИДИЯ СТОЯНОВА

Заличено на
осп. ЗЗЛД

ЮМ, ДК